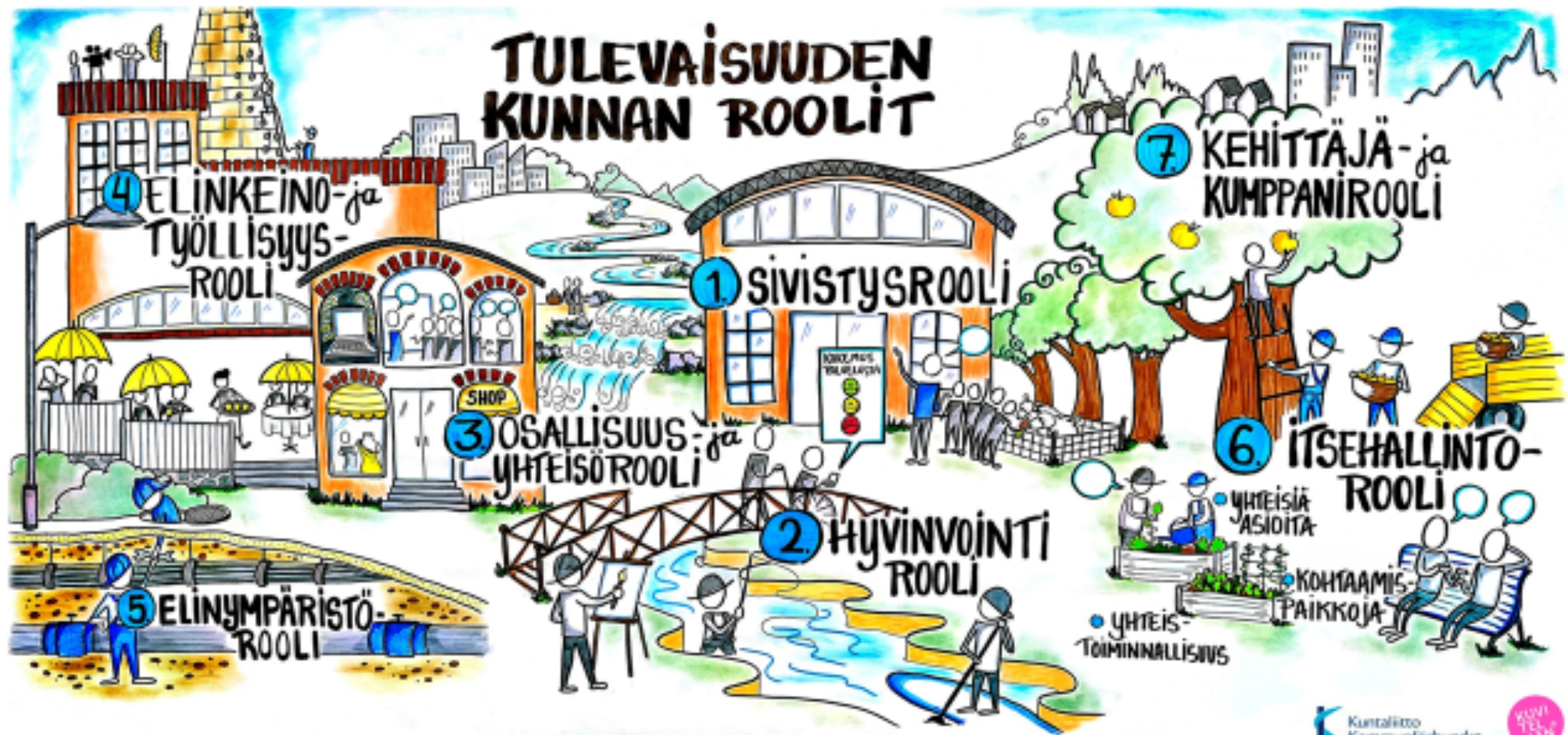

Kunta hyvinvoinnin edistäjänä -työpaja

Pieksämäki 19.10.2017

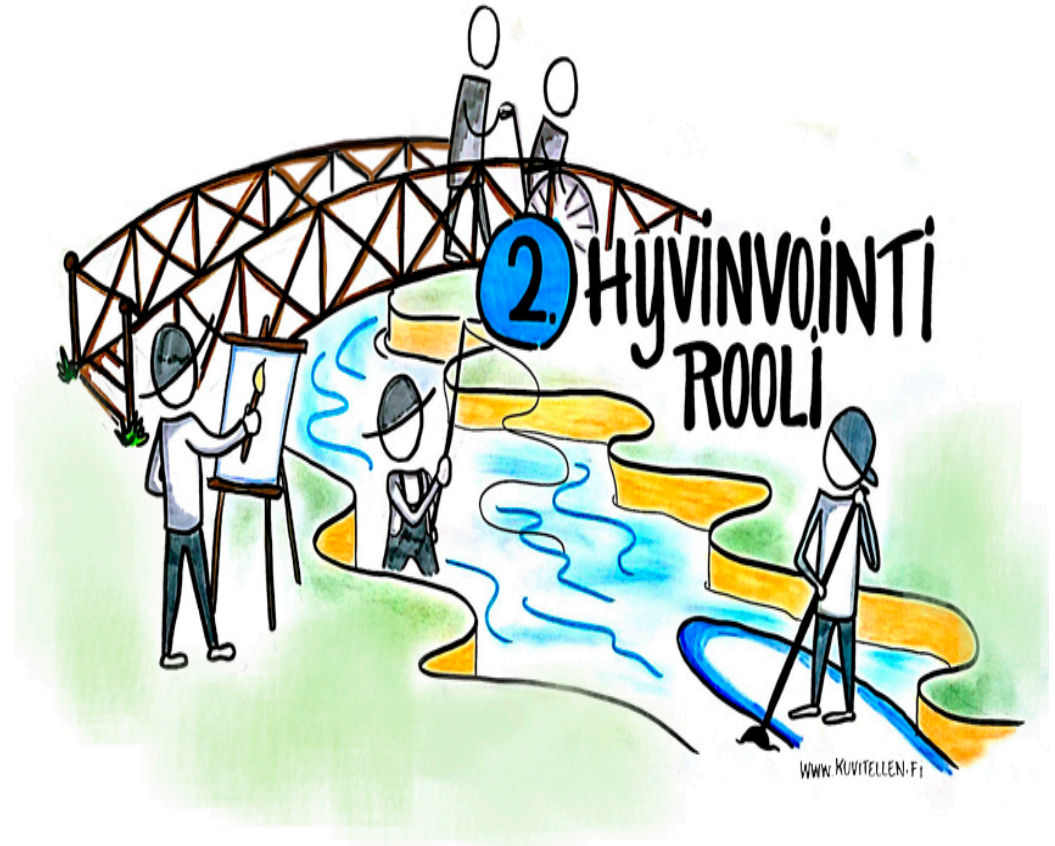
Muistio

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

Kunnan rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä

- **Kuntalaiset huolehtivat** omasta ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnista ja terveydestä voimavarojensa puitteissa. Kunta myös tulevaisuudessa edistää omalta osaltaan kuntalaisten hyvinvointia.
- **Tehtävä on laaja-alainen** ja se edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä. Kuntalaisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin.
- **Kunnan kumppaneita** hyvinvoinnin edistämisessä ovat vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset, seurakunnat. Oleellista on myös, että maakuntien kanssa sovitaan yhteistyöstä ja yhteisistä toimintatavoista asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

"Kunnan hyvinvoinnin edistäminen ei ole korjaavaa vaan kutsuvaa toimintaa."

Kunta kehittäjänä ja kumppanina

- Hyviä ratkaisuja saadaan aikaan, kun eri toimijat tekevät yhteistyötä. Näin luodaan parhaat mahdollisuudet kuntalaisille ja kunnille menestyä tulevaisuudessa. Kumppanuus vahvistaa osaamista ja tietotaitoa sekä varmistaa tehokasta resurssien ja voimavarojen käyttöä. Kumppanuus perustuu yhteiseen arvopohjaan ja tasavertaisuuteen. Kumppanuuksien rakentamisessa kunnalla on merkittävä rooli.
- Kuntalaisten hyvinvoinnin ja paikallisen elinvoiman kehittäminen tapahtuu kumppanuudessa kuntalaisten, yritysten, sidosryhmien ja muiden kuntien kanssa.
- Kunta kokoaa yhteen alueella toimivia yrityksiä, järjestöjä, oppilaitoksia ja muita yhteisöjä.

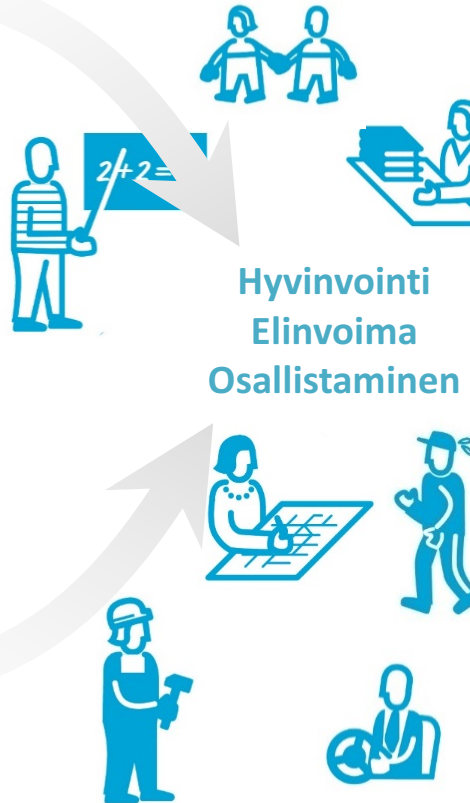
Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne,
- Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntalaki - 1§ Lain tarkoitus

Kunta **edistää asukkaidensa hyvinvointia** ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

- **luoda edellytykset** kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa
- **edistää** kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä

Valtuustotasoisista hyvinvoinnin edistämistä

Kuntastrategia

***Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon [mm.] kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. -
- Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.***

(Kuntalaki 410/2015; 37 §)

Hyvinvointikertomus

Kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

(Terveydenhuoltolaki 1326/2010; 12 §)

Hyvinvoinnin johtamisen tavoitteet ja toimenpiteet

- Hyvinvointitoiminta on tavoitteellista ja tiedostettua toimintaa, joka on kaupungissa organisoitunut olemassa oleviin rakenteisiin ja toimintatapoihin
- Kuntastrategian ja hyvinvointikertomuksen (=hyvinvointisuunnitelma) tulee olla sellainen, johon tuleva päätöksenteko ja talousarvio ja taloussuunnitelma voidaan perustaa
- Aktiivinen seuranta ja riittävä raportointi
 - Mitattavia asioita ei saa olla kuitenkaan liikaa

Keskustelua ja yhdessä suunnittelua teemojen ympärillä

Keskustelua

- Yhteinen ymmärrys ja kieli hyvinvointiin
- Kunnissa puhutaan usein hyvinvoinnin edistämisestä, kun tarkoitetaan koko kunnan vastuuta hyvinvoinnin edistämisestä.
- ”Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden elinympäristöihin kohdistuvaa sosiaalista hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta tukevaa ja lisäävää sekä köyhyyttä, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia haittoja ehkäisevää ja vähentävää toimintaa sekä suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista hyvinvointia edistävällä tavalla.” (Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportti, Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2011:21.)

Keskustelua

- Hyvinvointisuunnitelmassa tärkeimpiä kärkiä nostaa esille
 - Tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit
 - Kuntalaisen hyvinvoinnin kehittymistä kuvaa
- Tärkeä miettiä miten kuntalaisilta tietoa saadaan
 - Esim. kuntalaiskysely, miten kuntalainen kokee hyvinvointinsa ja elämänlaatunsa. Johtopäätösten teko tuloksista, kuten nouseeko vastauksista yhteisiä nimittäjiä ja mihin kannattaisi jatkossa panostaa.

Keskustelua

- Kyselyissä on vaara, että vain aktiivivastaajat vastaavat
 - Riittävän yksinkertainen kysely
 - Avoin vastaus miten kuntalainen koee hyvinvointinsa
 - Ne ketkä eivät halua vastata, kokevatko merkitykselliseksi
- Tehdäänkö mielipidekyselyistä usein liiankin virallisia
 - Voisiko olla kevyempi tapa, esim. kunnan työntekijät, samalla kun tapaavat kuntalaisia, kysyisivät tiettyjä asioita
 - Erilaisilla tavoilla mielipiteiden saaminen eri ikäryhmiltä, vanhuksilta esim. kotihoidon kautta jne.

Keskustelua

- Hyvinvointikertomus on ollut enemmänkin sosiaali- ja terveydenhuollon mittaamista
 - Nyt sote-kustannukset ovat olleet kunnilla, siirtyvät pois
 - Samoin työllistämisen siirtyminen maakuntaan
- Mitä hyvinvointi on ja mitä sen eteen kannattaa tehdä
 - Liikunta jne. ovat vetovoimatekijä kunnalle
- Kunta toimii joka tapauksessa, mutta hyvinvoinnin eteen tehtävä työ saattaa muuttua

Kuntalaisen hyvinvoinnin yhteys kaupungin elinvoimaan, strategian tämän hetken luonnoksesta

”Pieksämäen elinvoimaisuuden keskeisiä tekijöitä

- Elinvoimaisuuden lisäämisessä Pieksämäen merkittävä kilpailutekijä on kaupungin sijainti Savon radan varrella.
- Muita elinvoimaisuuden lisäämistä tukevia tekijöitä ovat
 - vahva tarina hyvinvoinnin ja siihen liittyvän osaamisen monialaosajana
 - koulutuksen vahva rooli
 - hyvä palveluvarustus ja viihtyisä asuinympäristö
 - kuntakeskukset, jotka ovat hyvä lähtökohta myös laajan maaseudun kehittämisessä.”

Keskustelua

- Kunnan uusiutumiskyky on tärkeä päämäärä, luoda uutta ja innovatiivista ympärilleen.
- Elinvoima on uusiutumiskykyä.
- Hyvinvointi on kuntalaisen elämänlaatua.
- Lyhyt ja konkreettinen strategia.
 - Tärkeintä on määrittää tärkeimmät kärjet, joita lähdetään edistämään.
- Sosiaalisen pääoman puute, sen parantamiseen on tärkeää panostaa.
- Kun yksilö voi hyvin, se lisää tuottavuutta
 - Työelämässä olevat, tai esim. järjestötyössä mukana olevat, kaikki työ ja osallistuminen on tärkeää
 - Tyytyväinen ihminen, terve hyvinvoiva ihminen
 - Mahdollistaminen osallistua, ottaa vastuuta itsestään
 - Hyvinvoiva ihminen on aina kunnan elinvoimaa lisäävä, onpa minkä ikäinen vain

Keskustelua

- Tärkeää on myös miettiä ja ennakoida tulevaisuutta
- Esim. 10 vuotta eteenpäin, mitä silloin on lasten ja nuorten elämä
- Mitkä ovat ne välineet, joilla kunnassa ennakoidaan tulevaisuutta
- Muutokset mm. digitaalisuuden myötä
 - Ikääntyvien taidot suhteessa digitalisuuteen
 - Digitalisaatio on paljon suurempi murros kuin maakuntaudistus

Keskustelua

- Vaikka sote siirtyykin kunnalta pois, sotessa työskentelevät asuvat kunnassa, he ovat kuntalaisina osallisena
- Maakunta valtionhallinnon jatke
- Kuntalainen ei ajattele kuka palvelun tarjoaa, hänelle on tärkeintä palvelun saanti
- Asiakas- ja asukaslähtöisyys on tärkeintä
- Asiakaspolut, näiden ehjyyteen satsattu kovasti, on velvollisuus pitää huolta että asiakas saa jatkossakin ehjän palvelupolun, palvelujen järjestämistähosta huolimatta

Keskustelua

- Mitä kunta voi tehdä, jotta kuntalaisen hyvinvointi lisääntyy
- Liittyy paljon vetovoimaisuuteen, tähän suuntaan on hyvä viedä kuntaa
- Kuntalaisilta on hyvä kysyä, miten kuntalainen koee elämänsä
- Elämänlaatumittarit nousevat esille
 - Oppilaitosyhteistyö, Diak on hyvä analysoija
- Hyvinvointikertomuksessa valmiit kansalliset paketit indikaattoreille
- Kokemuksellisuuteen kunnissa tarvitaan uusia tapoja mitata

Keskustelua

- Kunta- ja maakuntarajojen myötä aina ajatellaan, mutta ihmisille loppujen lopuksi sillä on vähän merkitystä: lapset ja nuoret varsinkin elävät rajattomassa elämässä
- Elinympäristö, kohtaamispaikat, kunnan rakennettu ympäristö, puistot yms. on tärkeä osa kuntalaisen arkea

